

DINOSAURIUM

Vstup

Vítejte v Dinosauriu

Tato kniha je uspořádána jako muzeum, které je plné místností přímo vybízejících k prozkoumání. Přenese vás o miliony let zpátky do minulosti, kde budete moci objevit ty největší a nejdravější suchozemské tvory, kteří kdy žili: dinosaury. Užasněte nad různými mimořádnými druhy od těch nejmenších opeřených zabijáků až po obří býložravce, pod jejichž kroky se otřásala země.

Ačkoli poslední dinosauři vyhnuli už před miliony let, víme o nich dnes daleko více než kdykoli předtím. Poprvé byli objeveni v roce 1824 a za posledních třicet let byla pojmenována více než polovina všech známých druhů. Paleontologové (vědci, kteří zkoumají fosilie) se neustále snaží objevovat další a další a sbírky v muzeích po celém světě se stále rozšiřují.

Když vstoupíte do tohoto muzea, můžete se projít galeriemi, kde se dozvíte, jak dinosauři žili a jak se s postupem času proměňovali. Prohlédněte si obrovskou škálu různých druhů a zjistěte, co jedli, jak se pohybovali, kde žili a jak bojovali. Sami se přesvědčte o tom, jak probíhala evoluce dinosaurů od těch nejranějších druhů, a přečtěte si úžasný příběh toho, jak se nakonec vyvinuli v ptáky. Vstupte dovnitř a prozkoumejte království dinosaurů v celé jeho kráse.

Co je to dinosaurus?

Dinosauři byli prehistoričtí plazi, kteří po Zemi chodili 165 milionů let během období druhohor.

Na začátku to byla šupinatá dvounohá stvoření, ale časem se vyvinula v pestré paletě různých druhů – od zuřivých zabijáků, jako je *Tyrannosaurus rex*, až po obří býložravce, například brachiosaury. Všichni žili na souši, kladli vejce a podobně jako savcům jim nohy rostly kolmo dolů z těla. Vědcům se zatím podařilo určit kolem 900 různých druhů dinosaurů, ale další vzrušující objevy stále přibývají.

Vědci rozdělují dinosaury do dvou hlavních skupin. První jsou plazopánví, kam patří masožravci zvaní teropodi a sauropodi s dlouhým krkem. Druhou skupinou jsou ptakopánví, mezi které se řadí ostatní býložraví dinosauři.

Štítky k expozici

1: Plazopánví

a) *Coelophysis bauri*

Teropod

Svrchní trias, Severní Amerika

Délka: 3 m; hmotnost: 25 kg

b) *Brachiosaurus altithorax*

Sauropod

Svrchní jura, Severní Amerika

Délka: 25 m; hmotnost: 28 000 kg

2: Ptakopánví

a) *Iguanodon bernissartensis*

Ornitopod

Spodní křída, Evropa

Délka: 10 m; hmotnost: 3 200 kg

b) *Euplocephalus tutus*

Ankylosaurus

Svrchní křída, Kanada

Délka: 6 m; hmotnost: 2 500 kg

c) *Diabloceratops eatoni*

Ceratops

Svrchní křída, USA

Délka: 5,5 m; hmotnost: 2 000 kg

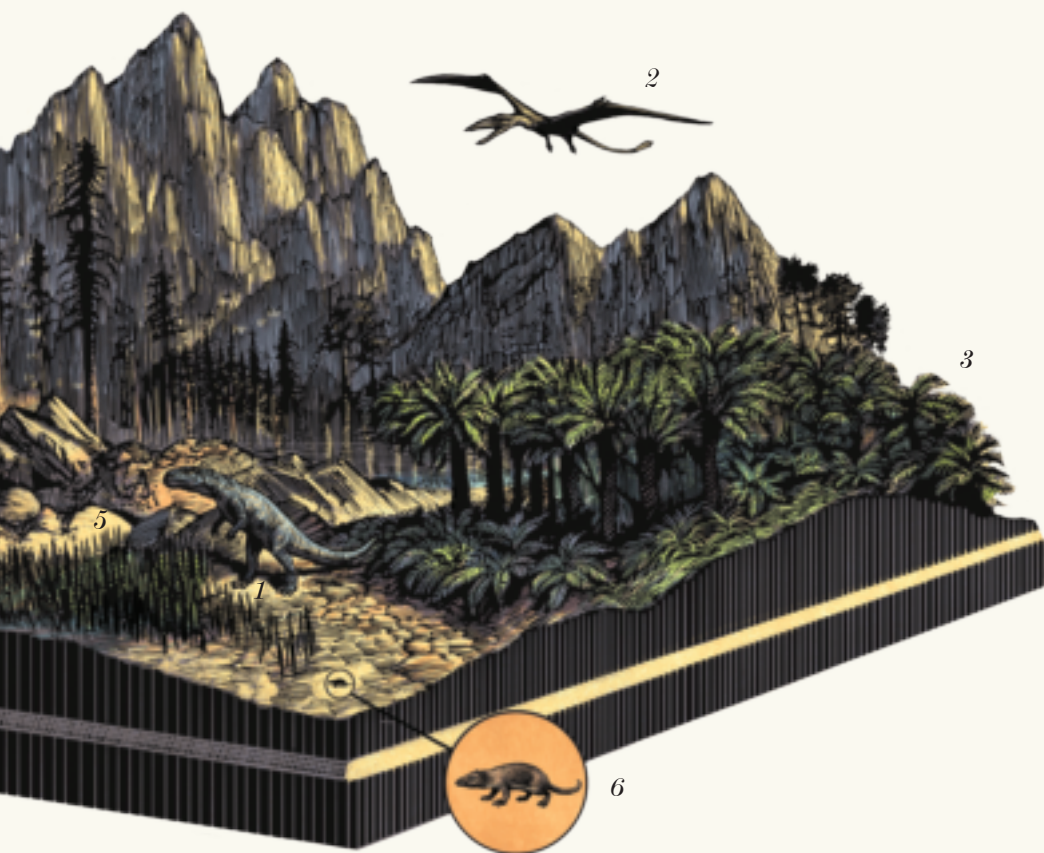

Trias

První dinosauři se objevili v triasu – prvním ze tří období druhohor. Země tehdy vypadala úplně jinak než dnes. Většina kontinentů byla spojena do jednoho superkontinentu jménem Pangaea. Svět byl suchý a horký a většinu pevniny zabíraly obrovské pouště.

Těsně před triasem většina živočichů na Zemi vymřela. Během tohoto období se pak život vrátil na souš a poprvé se objevili jak předchůdci savců, tak i dinosaurů. Vyvýšené a vlhčí části zemského povrchu a oblasti podél pobřeží pokrývaly jehličnaté lesy a také mechy a kapradorosty. Přebývaly tu nejrůznější druhy hmyzu. Největšími zvířaty byli archosauři (první plazi) a savcům podobní plazi zvaní therapsidi.

Někdy uprostřed triasu se vyvinuli první dinosauři, následovali je okřídlení plazi a také maličká stvoření podobná rejskům, nejranější předchůdci savců.

Štítky k expozici

1: Postosuchus

Délka: 5 m; hmotnost: 680 kg
Archosaurus a nejobávanější predátor; pohyboval se rychle a uměl chodit po dvou.

2: „Ozubený pterosaur“

Rozpětí křídel: 1,3 m; hmotnost: neznámá
Malý pterosaur se živil hmyzem a drobnými prehistorickými předchůdci krokodýlů.

3: Benetity

Palmám podobné rostliny, měly tuhé listy a dřevnaté kmeny.

4: Araucarioxylon arizonicum

Lesy tvořené těmito jehličnany pokrývaly Severní Ameriku během svrchního triasu. Jejich nejbližším dnešním příbuzným je araukárie chilská.

5: Přesličky

Rychle rostoucí, sítinám podobné rostliny byly pro prehistorické býložravce důležitým zdrojem potravy.

6: Morganucodon

Délka: 13 cm; hmotnost: 27–89 g
První předchůdce savců kladl vejce a byl aktivní převážně v noci.

Jura

Trias skončil stejně, jako začal: dalším hromadným vymíráním, které vyhladilo téměř polovinu druhů na planetě. Po většinu triasu žili dinosauři po boku jiných plazů, ale ti teď zmizeli a dinosauři se stali nejdominantnějším suchozemským druhem.

Během jury se Pangaea rozlomila na dva velké kontinenty. Moře tak zaplavilo pevninu a podnebí na Zemi začalo být mnohem vlhčí a mírnější. Rostlinný život bujel a po celé souši se rozšířily husté lesy kapradorostů, jehličnanů a palmám podobných cykasů. Díky tomu vzkvétala i živočišná říše: objevovali se různé tvorové od malých savců, kteří se plížili listovím a po větvích, až k prvním ptákům, kteří se vyvinuli z malých masožravých dinosaurů.

Během jury se také vyvinuli silní masožraví dinosauři, obrovští mořští tvorové a velicí býložravci, pod jejichž kroky se otřásala Země.

Štítky k expozici

1: *Tianyulong confuciusi*

Délka: 70 cm; hmotnost: 800 g
Malý býložravý dinosaurus je známý hlavně tím, že jeho záda pokrývalo cosi jako peří či chmýří.

2: *Mongolarachne jurassica*

Délka těla: 1,65 cm
Délka nohy: 5,82 cm
Pavouk pokrytý nadýchanými chloupky. Neaktivnější byl nejspíše v noci, ve dne se skrýval

v jeskyních, pod kameny nebo v dutinách stromů.

3: *Diksonie*

Druh stromovitého kapraďorostu se vzpřímeným kmenem.

4: *Williamsonia*

Rostlina s tenkými dřevnatými stonky, kapraďovitými listy a dlouhými květy.

5: *Ginkgo*

Strom se semeny na konci stonků a s lalokovitými listy s vlnkovými okraji. Jeden zástupce dodnes volně roste v Číně.

6: *Juramaia sinensis*

Délka: 7–10 cm; hmotnost: 15 g
Malý savec podobný rejskovi, lovil hmyz mezi listovím kapraďorostů.